

Các yếu tố cơ bản ảnh hưởng đến tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ trên tàu hải quân nhân dân Việt Nam

Lê Huỳnh Tiệp*

*ThS, Học viện Chính trị, Bộ Quốc Phòng

Received: 7/2/2023 Accepted: 12/2/2023 Published: 16/2/2023

Abstract: Research to clarify the factors affecting the psychological compatibility between officers and soldiers on Navy ships is an important basis for proposing measures to develop psycho-social development of psychological compatibility between officers and soldiers. officers and soldiers on board the Vietnam People's Navy. Psychological compatibility is considered only a measure of solidarity, a condition for forming a healthy positive psychological atmosphere on board. Going back, if possible, the lack of psychological compatibility between the army and the soldiers will lead to disunity, the drums will beat and overturn, causing conflicts between them.

Keywords: Affect; psychological compatibility, cadres and soldiers

1. Đặt vấn đề

Tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ trên các tàu Hải quân, là sự tương hợp về nhận thức, khả năng nhận thức, tính cách của cá nhân, định hướng giá trị và quan điểm, lý tưởng sống. Trên các tàu Hải quân, sự tương hợp tâm lý có vai trò quan trọng tạo ra bầu không khí lành mạnh, đoàn kết, tinh thần thoải mái, đem lại cảm giác an toàn tâm lý cho các quân nhân, nâng cao tính kỷ luật và tinh thần sẵn sàng chiến đấu cho cán bộ, chiến sĩ trong quá trình thực hiện nhiệm vụ trên biển, tránh được xung đột trong tập thể. Tương hợp tâm lý giữa cán bộ, chiến sĩ trên các tàu là cơ sở tạo ra hiệu quả trong quá trình thực hiện nhiệm vụ công tác trên biển dài ngày, đặc biệt làm cho sự phối hợp giữa các cá nhân trở nên chặt chẽ, đồng bộ và hiệu quả hơn. Sự tương hợp tâm lý làm giảm bớt sự bất đồng, tăng khả năng khắc phục những trở ngại, khó khăn, gian khổ trong quá trình thực hiện nhiệm vụ dài ngày trên biển.

2. Nội dung nghiên cứu

Sự tương hợp tâm lý có ảnh hưởng rất lớn đến kết quả hoàn thành nhiệm vụ của con tàu. Sự tương hợp tâm lý cao là nhân tố quan trọng bảo đảm cho cán bộ, chiến sĩ trên tàu trong thực hiện nhiệm vụ dễ thống nhất quan điểm và hành động, trong hoạt động lãnh đạo, chỉ huy các quyết định lãnh đạo dễ được cấp dưới tiếp nhận và thực hiện, cán bộ, chiến sĩ trong thực hiện nhiệm vụ luôn biết cách phối hợp, hỗ trợ nhau một cách hiệu quả, hợp lý nhất để cùng hoàn thành nhiệm vụ được giao, ít mất thời gian bàn cãi, đùn đẩy, tị nạnh nhau trong công việc. Ngược lại,

khi sự tương hợp tâm lý thấp, giữa cán bộ và chiến sĩ, giữa các thành viên trong lãnh đạo, chỉ huy dễ mất đoàn kết, quyết định lãnh đạo, chỉ huy sẽ khó được ban hành, khi ban hành cũng khó được hưởng ứng, thực hiện tốt. Việc xác định và làm rõ các yếu tố ảnh hưởng ảnh hưởng đến tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ trên tàu Hải quân là vấn đề có ý nghĩa lớn cả về lý luận và thực tiễn. Cụ thể:

2.1. Tác động của biến đổi về định hướng giá trị trong xã hội và trong tập thể quân nhân

Định hướng giá trị là một trong những biểu hiện đặc trưng của nhân cách, là sự phản ánh chủ quan, phân biệt các giá trị trong ý thức con người, là sự xác định những giá trị của cá nhân được sắp xếp theo tính chất, mức độ tốt, xấu, đúng, sai... mà mỗi người thừa nhận và tuân theo trong cuộc sống. Cho nên, khi xã hội thay đổi thì thang bậc giá trị và sự định hướng giá trị của từng cá nhân cũng thay đổi theo, chi phối mạnh mẽ đến cá nhân và mối quan hệ giữa các cá nhân với nhau theo cả hai mặt tích cực và tiêu cực.

Mặt tích cực đó là trong những năm qua công tác chính sách đối với quân đội và hậu phương quân đội đã có nhiều cải thiện và được nâng lên, đã làm giảm bớt gánh nặng về kinh tế và sự lo âu về cuộc sống của cán bộ, chiến sĩ trên tàu hải quân, điều này góp phần tạo ra tâm lý cho cán bộ, chiến sĩ yên tâm công tác trong thực hiện nhiệm vụ; cán bộ, chiến sĩ luôn đoàn kết, thương yêu nhau, sẵn sàng chấp nhận hy sinh vì lý tưởng, vì đồng đội, đồng chí. Điều này là điểm nổi bật trong lối sống của cán bộ chiến sĩ hiện nay. Bên cạnh mặt tích cực thì cũng có mặt tiêu cực ảnh hưởng

đến tương hợp tâm hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ đó là: dưới tác động của biến đổi định hướng giá trị tác động mạnh mẽ đến sự tương hợp tâm lý của cán bộ, chiến sĩ nói chung và cán bộ, chiến sĩ trên tàu hải quân nói riêng. Những biểu hiện như việc đặt giá trị vật chất ở vị trí cao trong thang giá trị, quá coi trọng lợi ích cá nhân, lợi ích kinh tế làm nảy sinh tư tưởng và lối sống thực dụng trong nếp nghĩ, cách nghĩ của cán bộ, chiến sĩ, dẫn đến, trong đời sống cán bộ, chiến sĩ thiếu sự quan tâm lẫn nhau, làm phai nhạt tình đồng chí, đồng đội. Điều này đặt ra trong công tác lãnh đạo, quản lý của người chỉ huy phải thường xuyên làm tốt công tác giáo dục xác định rõ thang giá trị trong đời sống cán bộ, chiến sĩ trên tàu, để thống nhất tư tưởng và hành động; thang giá trị đó là sống tình nghĩa anh, em, đồng chí, đồng đội phải luôn được gìn giữ, coi trọng và có thứ bậc cao xuyên suốt trong lối sống, nếp sống của cán bộ, chiến sĩ hiện nay; mỗi cán bộ, chiến sĩ phải là mẫu người luôn coi trọng tình cảm, sống nhân ái, hòa thuận của những người cùng chung lý tưởng chiến đấu. Đây là những nhân tố cội nguồn của tương hợp tâm lý, nhân tố này bảo đảm cho cán bộ, chiến sĩ bỏ qua được những bất đồng trong cuộc sống, luôn thương yêu nhau, sẵn sàng hy sinh vì lý tưởng mà mình đã chọn

Mỗi cán bộ chiến sĩ trên tàu Hải quân nhận thức rõ điều này là nhân tố quan trọng bảo đảm cho phát triển sự tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ, góp phần nâng cao sự đoàn kết, thống nhất và khả năng sẵn sàng chiến đấu của con tàu.

2.2. Ảnh hưởng của nhiệm vụ sẵn sàng chiến đấu trong bảo vệ chủ quyền biển đảo

Trong nhiệm vụ sẵn sàng chiến đấu bảo vệ chủ quyền biển đảo hiện nay luôn diễn ra quyết liệt, phức tạp, tính biến động cao, tình huống diễn biến khẩn trương và đột biến khôn lường trước âm mưu độc chiếm Biển Đông của nước ngoài. Những đặc điểm trên đã tác động trực tiếp chi phối, ảnh hưởng đến tâm lý bộ đội, mà trực tiếp là sự tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ trên tàu Hải quân trong quá trình thực hiện nhiệm vụ sẵn sàng chiến đấu.

V. I Lênin đã chỉ rõ: “Trong mọi cuộc chiến tranh, rốt cuộc thắng lợi đều tùy thuộc vào trạng thái tinh thần của quần chúng đang đổ máu trên chiến trường”. Như vậy, trạng thái tinh thần và tâm lý bộ đội giữ vị trí quan trọng góp phần quyết định thắng lợi nhiệm vụ chiến đấu. Trong thực hiện nhiệm vụ sẵn sàng

chiến đấu bảo vệ vững chắc chủ quyền biển đảo hiện nay luôn phức tạp và nguy hiểm, ảnh hưởng mạnh mẽ đến tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ trên tàu. Ảnh hưởng tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ theo hai chiều thúc đẩy và kìm hãm. Chiều hướng thúc đẩy tương hợp tâm lý sẽ giúp cho cán bộ và chiến sĩ trong thực hiện nhiệm vụ huấn luyện cũng như sẵn sàng chiến đấu trạng thái tâm lý phấn chấn, say mê, lạc quan, tin tưởng, hài lòng, niềm vui sướng, vinh dự, tự hào và ý thức trách nhiệm cao. Còn sự tác động tương hợp theo hướng tiêu cực, sẽ xuất hiện trạng thái tâm lý bần khoăn, lo lắng, căng thẳng, sợ hãi hốt hoảng, hoảng loạn và nếu điều này dài ngày sẽ gây nên sự rối loạn các chức năng hoạt động tâm lý...

Để hạn chế ảnh hưởng đến tương hợp tâm theo hướng tiêu cực giữa cán bộ và chiến sĩ trên tàu, người chỉ huy phải làm tốt công tác chuẩn bị tâm lý cho bộ đội; bồi dưỡng giáo dục niềm vinh dự, tự hào cho người chiến sĩ Hải quân trong nhiệm vụ bảo vệ chủ quyền biển đảo thiêng liêng của Tổ quốc, từ đó củng cố động cơ vững chắc và tâm thế vững vàng trong thực hiện nhiệm vụ sẵn sàng chiến đấu đang đặt ra hiện nay.

2.3. Môi trường đặc thù và điều kiện hoạt động công tác chung trên tàu

Môi trường đặc thù và điều kiện công tác trên tàu Hải quân ảnh hưởng đến tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ trong quá trình thực hiện nhiệm vụ. Khác hoàn toàn với nhiều tập thể quân nhân trên đất liền được biên chế tương đối thuần nhất về mặt chuyên môn nghề nghiệp, thì tập thể cán bộ, chiến sĩ trên tàu hải quân lại có quan hệ nghề nghiệp phức tạp. Bởi vì, trên tàu Hải quân có nhiều ngành nghề cơ cấu kỹ thuật khác nhau, nhiều vị trí chỉ huy, chiến đấu khác nhau và đặc biệt là điều kiện hoạt động công tác trên môi trường biển tương đối độc lập. Môi trường đặc thù này ảnh hưởng trực tiếp tới tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ theo cả hai hướng tích cực và tiêu cực

Theo hướng tích cực: Từ môi trường đặc thù hoạt động cùng nhau, đòi hỏi mọi quân nhân phải luôn gắn bó với nhau, đoàn kết, thương yêu nhau, đồng thời luôn đặt ra yêu cầu đòi hỏi cao với nhau trong giữ gìn tính kỷ luật nghiêm minh trong suốt quá trình thực hiện nhiệm vụ trên biển, điều này góp phần tạo nên sự tương hợp tâm giữa cán bộ và chiến sĩ trên

tàu.

Theo hướng tiêu cực: Trong môi trường đặc thù và điều kiện hoạt động công tác trên biển luôn diễn ra trong điều kiện khó khăn, phức tạp, như tuần tra trên biển, sẵn sàng chiến đấu và chiến đấu; trong khi đó hoạt động của cán bộ, chiến sĩ mang tính độc lập cao, các mối quan hệ chỉ diễn ra trong nội bộ con tàu; trong suốt quá trình hoạt động đó, trừ những trường hợp đặc biệt phải báo lên cấp trên còn hầu hết các tình huống xảy ra đều do cán bộ, chiến sĩ trên tàu cùng nhau giải quyết. Điều này, rất dễ dẫn đến những thái độ tiêu cực như thiếu tự chủ, tự kìm chế, cáu kỉnh, bực tức. .. làm ảnh hưởng đến sự tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ trên tàu.

Để có thể hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ bảo vệ vững chắc chủ quyền biển đảo của Tổ quốc trong tình hình hiện nay đòi hỏi người lãnh đạo, chỉ huy phải luôn đặt ra yêu cầu cao với chính mình và chiến sĩ, đồng thời làm tốt công tác giáo dục động viên, kịp thời nắm và giải quyết những vấn đề tư tưởng nảy sinh nảy sinh thường xảy ra đối với cán bộ, chiến sĩ trong mỗi chuyến đi biển dài ngày có thể xảy ra.

2.4. Ảnh hưởng của phẩm chất nhân cách người lãnh đạo, quản lý

Phẩm chất nhân cách người lãnh đạo, quản lý tàu là tổng thể các thuộc tính của con người được cán bộ, chiến sĩ nhìn nhận, đánh giá theo chuẩn mực chung, bao gồm phẩm chất chính trị - đạo đức, phẩm chất nghề nghiệp, phẩm chất tâm lý, hay nói cách khác là “đức” và “tài người cán bộ”. Những phẩm chất này có ảnh hưởng chi phối mạnh mẽ đến phát triển tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ trên tàu bao gồm cả mặt tích cực và tiêu cực.

Ảnh hưởng mặt tích cực: trước hết phải nói rằng phẩm chất nhân cách người lãnh đạo, quản lý tàu mà ở đây là người chủ trì, chỉ huy, người đứng đầu đơn vị, bởi vậy, người lãnh đạo, quản lý tàu phải là người có phẩm chất chính trị vững vàng, có ý chí phấn đấu vươn lên và có sự am hiểu rộng rãi về nhiều kiến thức khoa học hiện đại khác nhau, đặc biệt là các khoa học liên ngành, đồng thời lại phải có hiểu biết sâu sắc về chuyên môn mình phụ trách, có như vậy mới có thể mới có uy tín trước cấp dưới và mới cảm hóa, giáo dục được cấp dưới bằng phẩm chất nhân cách của mình. Đây là nhân tố quan trọng bảo đảm cho phát triển sự tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ trên tàu Hải quân hiện nay.

Ảnh hưởng mặt tiêu cực: một bộ phận cán bộ lãnh đạo, quản lý tàu trình độ còn hạn chế, cá biệt vẫn còn cán bộ tàu có tâm lý gia trưởng, thiếu gần gũi trong quan hệ với chiến sĩ...; đồng thời hiện nay cá biệt có một bộ phận cán bộ tàu có những biểu hiện suy giảm về đạo đức, yếu kém về năng lực dẫn đến uy tín của họ trước chiến sĩ bị giảm sút. Chính điều này đã gây cản trở trong sự phát triển tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ trên tàu.

3. Kết luận

Như vậy, tất cả mặt bình diện yếu tố ảnh hưởng của tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ đều chứa đựng cả mặt tích cực và tiêu cực. Vì vậy, muốn phát triển tương hợp tâm lý, đòi hỏi mỗi cán bộ và chiến sĩ phải luôn thống về định hướng giá trị đó là sự thống nhất về động cơ, mục đích, nhu cầu của nhau, đồng thời mỗi cán bộ chiến sĩ phải hiểu rõ về điểm mạnh điểm yếu khí chất của nhau, từ đó xây dựng bầu không khí tích cực lành mạnh trong đơn vị bằng cách thường xuyên tổ chức các hoạt động chung trong đơn vị và duy trì nghiêm kỷ luật và công tác sẵn sàng chiến đấu qua đó xây dựng và phát triển tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ trên tàu hải quân. Nhưng điều quan trọng là đội ngũ cán bộ lãnh đạo, chỉ huy tàu phải thực sự gương mẫu về đạo đức và lối sống, đây là nhân tố quan trọng để cảm hóa, lôi cuốn cấp dưới ý thức gương mẫu trong lời nói và hành động, yếu tố quyết định đến phát triển tương hợp tâm lý giữa cán bộ và chiến sĩ trong thực hiện nhiệm vụ.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Quốc Phòng (2002), *Tâm lý học trong chỉ huy bộ đội*, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội
2. Vũ Dũng (1995), *Cơ sở tâm lý học của ê kíp lãnh đạo*, Nxb Khoa học xã hội
3. Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam, Cục tuyên huấn (2017), *100 tình huống tư tưởng có thể nảy sinh ở đơn vị và gợi ý biện pháp xử lý của cán bộ cơ sở*, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội.
4. Hoàng Đình Châu (1998), Những vấn đề cơ bản của Tâm lý học xã hội, Tâm lý học tập thể cơ sở quân nhân, Tâm lý học quân sự, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội.
5. Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh (2021), *Giáo trình khoa học lãnh đạo*, Nxb Lý luận Chính trị. Hà Nội
6. Vũ Văn Dũng (2010) *Tâm lý học*. NXB giáo dục. Hà Nội.